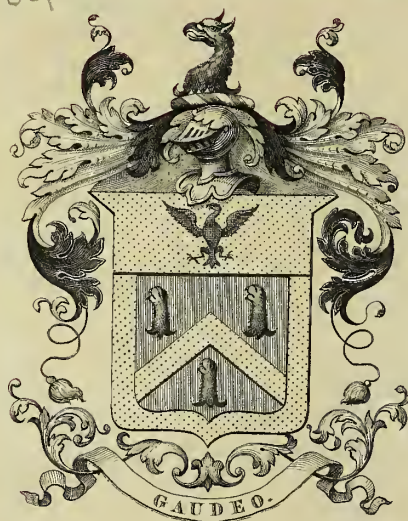

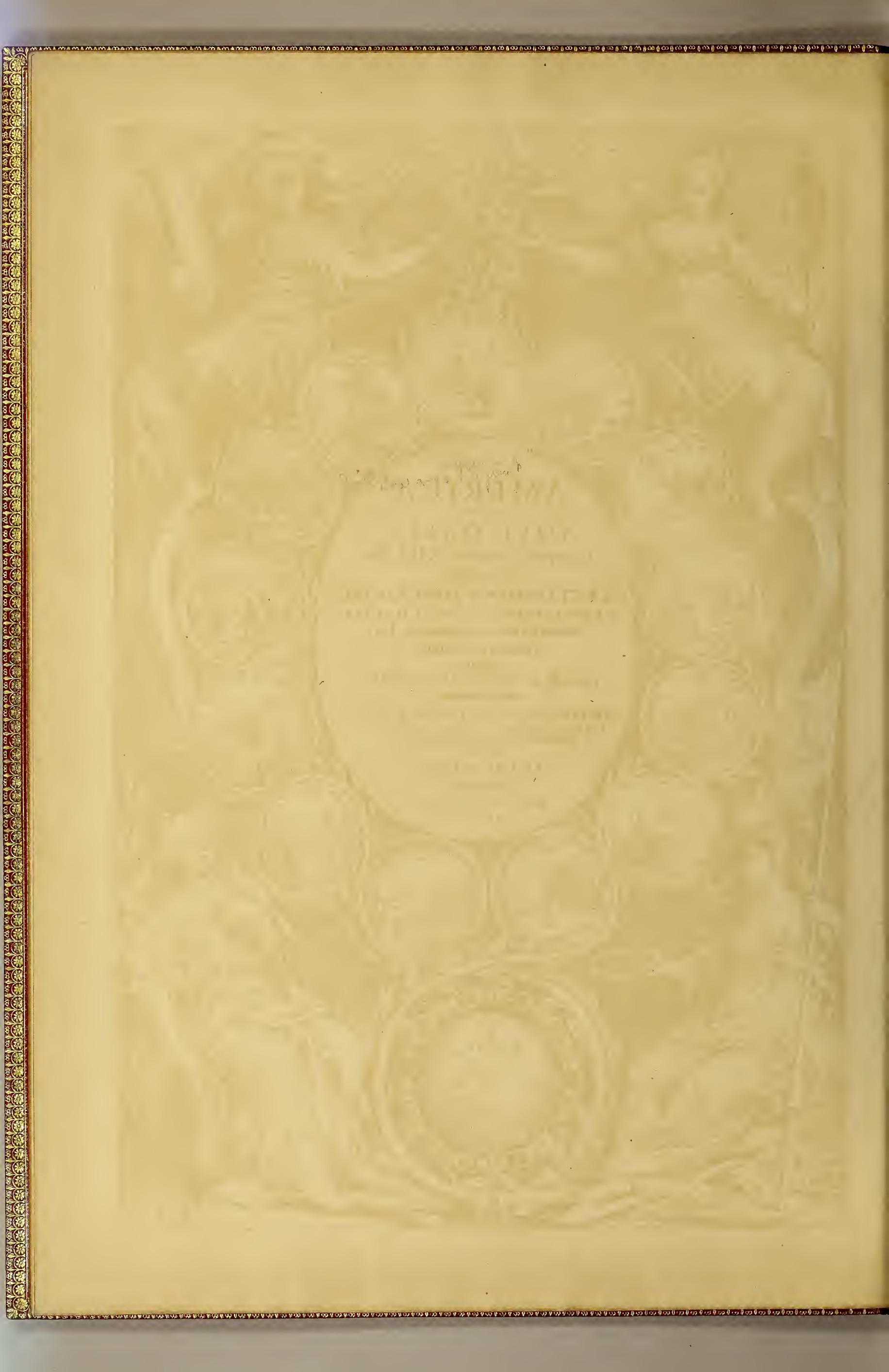
LIBRARY

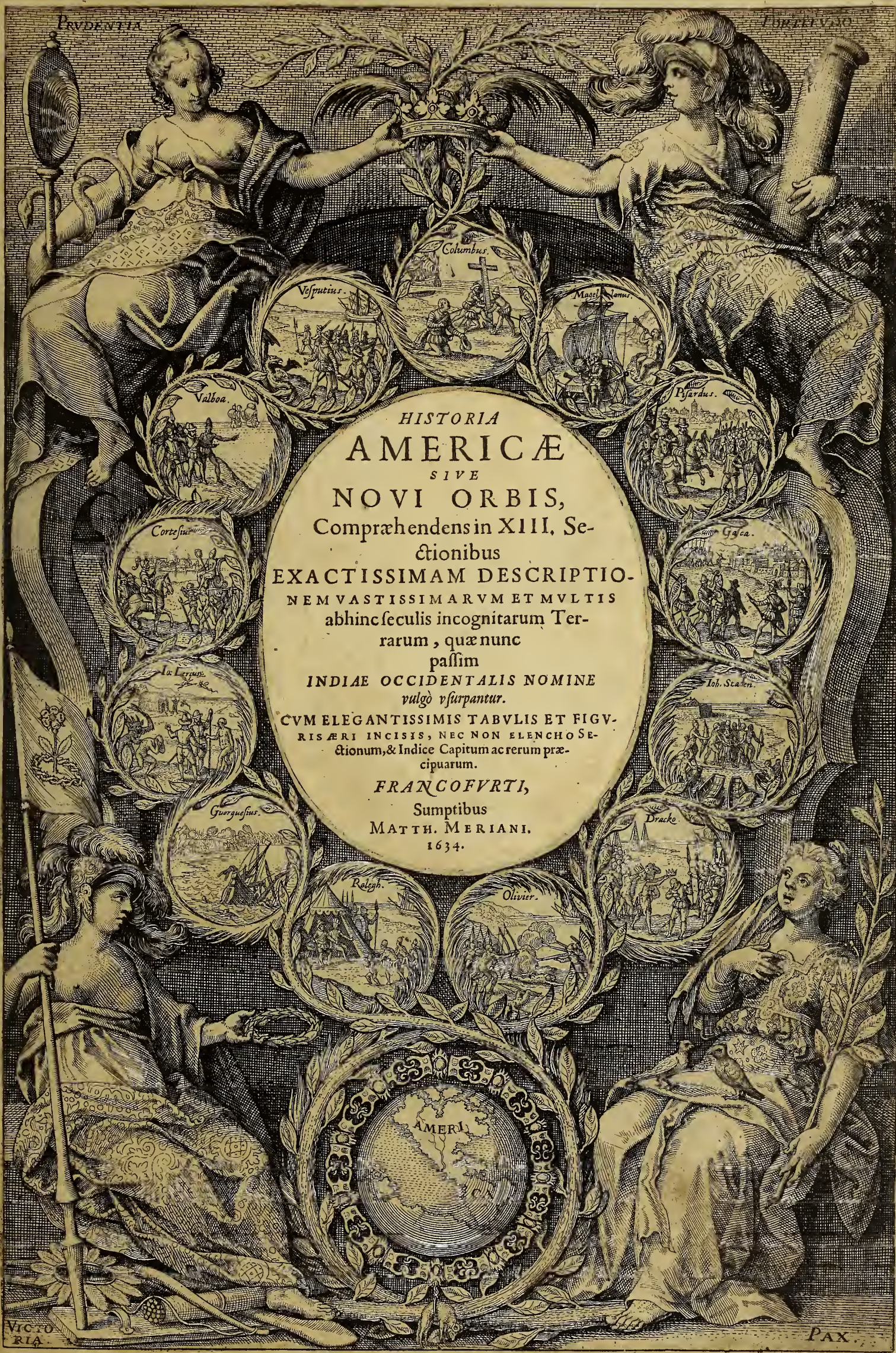
T 82

John Carter Brown.

Monasterium

HISTORIA
AMERICÆ
SIVE
NOVI ORBIS

Continens
IN XIII. DISTINCTIS
PARTIBVS

VERISSIMAM, EXACTISSIMAM, ET ADMI-
RANDAM, DESCRIPTIONEM, VASTISSIMARVM, ET MVL-

tis abhinc seculis incognitarum Terrarum, quæ

patrum memoria primum detectæ,

nunc passim

INDIÆ OCCIDENTALIS

nomine vulgò viurpantur.

**NARRATIO INCREDIBILIS JVCVNDITATIS ET
VTILITATIS: IN QVA DE NATVRA ET SITV NOVI IL-**

lius orbis; de ratione Cæli, Elementorum ac Meteororum; de priscorum Incolarum horren-
dâ Idolomaniâ; de statu ac formis Politicæ, Rerumpubl. & Imperiorum; Anarchia, feritate et
barbarie quorundam; Oeconomia, moribus ac ritibus diuersarum gentium; qualitate soli;

alluione vtriusq; Oceani; Fluviorum indole; ubertate Frugum; præstantia Metallorum;

Volucrum, Animalium, Pisciumq; illi orbis parti peculiarum, ingenio; miracu-

lis Naturæ; bellis Indorum mutuis: et quicquid præterea curiosus

lector desiderare potest, verè, perspicuè et sufficien-
ter pertractatur.

Cum Exegesi vltiore, quomodo & à quibus primitus illæ regiones detectæ subactæq; sint:
quæ Navigationes à diuersis Europæ populis, et quàm variâ fortunâ, ad hæc vsque tempo-
ra, eò susceptæ fuerint: annexâ enumeratione conuersationis, commerciorum,
bellorumque cum Indis, Terræ
incolis.

ORNATA ELEGANTISSIMIS TABVLIS GEOGRAPHICIS, ET

Figuris ærè artificiosè incisis innumeris, quibus Historiæ ipsi

Lux, Lectori delectatio

creatur.

Deniq; accessit Elenchus Sectionum, & Index Capitum rerumq; precipuarum
in toto opere contentarum.

FRANCOFVRTI

Sumptibus

MATTH. MERIANI.

M. DC. XXXIV.

OPVS AMERICANVM

PRÆFATIO GE-

NERALIS

Ex ad minimum, candide & amicissime Lector, enumerari possunt causæ inquisitionis repertionisque tot nouarum ac antea incognitarum orbis terreni partium, regionum & prouinciarum: Generositas, Curiositas, Voluptuositas, Utilitas, Necessitas atque Fatalitas, Primam harum quod attinet, equidem veritati consonum esse reor, *generosissimum* quemque, iam inde à conditu rerum, has sedes, in quas homo à creatore suo, tanquam in possessionem est missus, lustrare & accuratius cognoscere omni studio affectasse: vt inde, si nihil aliud, hoc certè disceret, *omnia esse angusta*, immò *punctum esse, quod inter tot gentes ferro, flammisq; diuiditur*: gentes, inquam, quæ adeo diuersis moribus & institutis vitam transfigunt, vt earum nonnullæ (quemadmodum vel præsens Americanum opus manifestissimè edocebit) cum belluis potius, quàm cum hominibus diuino fatu ortis, cognationem habere videantur. *Curiositate* vero motos mortales periculossima itinera, & longissimas simulq; molestissimas peregrationes, spontè & vltro suscepisse, nemo facilè inficias ibit, qui, *Hominem natura scire velle*, paullo altiori mentis indagine ruminauerit. Vnde rectè dixit ille, viæ & peregrationis causam esse morem humani ingenii, dum ea scire concupiscimus, quæ à nostris finibus abesse natura voluit. Scilicet, *Externa nescio quo furore se adornant, & plerumq; notis patriæ rebus beatoria videntur*. Paucis dicam; Quod rarum, carum, charum, atque præclarum.

Rara iuuant: venit primis sic gloria pomis;

Hybernæ precium sic meruere Rosæ.

Hinc illæ lachrymæ! hinc inquietæ istæ discursitationes! Et cur, quæso, æquora intentata, terræ habitationis suæ superficiem (qua longè lateque patet) imperuagata, solitudines imperscrutatas, insulas inaccessas relinqueret ille, qui intima etiam & reconditissima matris Telluris viscera, qui omnium Elementorum latibula, immo qui ipsius Ætheris abstrusissima arcana mentis acie euoluere, & omnes cœloru plagas sagacissimis ingenii sui alis tam cofidenter peruolare ausus est? Non nego, hunc sciendi & cognoscendi feruorem, (modo se intra decetiae limites contineat) laudem suam mereri apud sapientes, *Nihil enim scientia ar-*
dentius

P R Æ F A T I O.

dentius diligitur, nihil dulcius possidetur. Et, *Felix qui potuit rerum cognoscere causas.* Sed videmus & experimur, proh dolor: indies, plerisque sciendi cupidis præfixum esse scopum non æquè laudabilem: cum multi sint (recensente Bernhar- do) qui scire volunt, tantum vt sciant, quod mera curiositas est: alii scire deside- rant, vt scientiam suam vendant pro numis aut honoribus, quod turpis quæ- stus est: rursus alii scire & multa nouisse præsumunt, ut sciantur ipsi digi- to que monstrantur in foro, quod ridicula quidem vanitas est, sed talis, quæ multorum etiam peregrinantium laudem & famam notabiliter obfusca- uit, dum post reditum in patriam ex longinquo itinere, dies noctesque ni- hil aliud somniauere, nisi quàm *dulce sit publice monstrari et dici.* Hic est. Verum, istis sepositis, iam Tertiam causam, *Voluptuositatem*, seu voluptatis (sub quâ etiam Diuitias, Honores & similia comprehensa volumus cupidi- tatem, paucis expendamus. Ambrosius ait: *Nihil prodigæ satis est voluptati: semper famen patitur sui, quæ alimentis perpetuis nescit impleri.* Et Hierony- mus: *Semper voluptas famen sui habet, et transacta non satiat.* Hoc aperte vide- mus in iis qui peregrinando & circumuagando animi sui desiderium explere non possunt. Si præsertim accedat sacra illa & planè insatiabilis auri argen- tique fames, quâ non per mare solum, perque terras, sed & per saxa, per ignes, vel extremos usque ad Indos mortales feruntur. Nam *Aurum omnia potest.*

Auri triumphum, quisquis es, canas vates

Auri triumphum dicimus. Veni pauper,

Tuumq; adora Numen, et feras votum.

Auro, nec arces, nec minis ferox miles

Indomitus esse, pene nec potest virtus:

Dat corda timidis, atq; turpibus formam,

Scientiasq; rudibus, et nouis gentem.

Quis dignitates aureas habet pauper?

Quis diues aut est stultus, aut timet leges?

Aurum profanum est; in sacris tamen lucet.

Aurumque superos placat, ac emit cælum.

Et certè Auaritiam, atq; Honorum ambitionem, non postremam fuisse cau- sam susceptarum Nauigationum versus terras incognitas, qui statuit, meo iudi- cio non protinus aberrat. Si præsertim Hispanorum indolem paulò attentius in- tueamur, eorundemq; in miseros Indos horrendam crudelitatem, nil nisi auru & gemmas sitientem, animo nostro seridè expendamus. Quâ de re legi possunt in hâc nostrâ Americanâ Historiâ ea, quæ scripta reliquit in sempiternam huius rei memoriam Hieronymus Benzonus Mediolanensis: cui et alii fide dignissimi manifestè adstipulantur. Summa, *Tyrannis Auaritiæ et Ambitionis comes est insepa- rabilis.* Ethonores, splendores, amores, abundantia, luxus &c. sunt instar Lapidis Herculei, siue Magnetis, trahentis retrahentisq; animos & corpora mortalium per omnes vniuersi angulos; & dirigentis eorundem cogitationes sæpissimè ver- sus ea loca, vnde certissimum periculum imminere haud obscurum est. vt iam fileamus de Negotiatione & Mercatura, latentium lucrorum astutissima inda- gatione (vt loquitur Agrippa) & manifestæ prædæ auidissima voragine, quæ

P R E F A T I O.

habendi fructu nunquam felix, semper autem quærendi cupiditate miserima. Hinc emit ille, vendit alter; hic portat, ille asportat; hic Asiam, ille Africam, & tertius Americam quærit; inquieti & impigri omnes, nec corporis, nec fortunæ, immò nec animæ sæpius vllum periculum excludunt; modò lucrum sperant; nec cognationes, nec affinitates, nec amicitias, nec exterarum regionum qualitates, nec incolarum mores, nisi sola vtilitate metiuntur & colunt, sicque omnes per omnem ætatem post lucrum, post diuitias currunt, ac si alibi laborum requies, vitæq; solatium nequeat inueniri.

Impiger extremos currit Mercator ad Indos,

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Sed quærant illi atque requirant, quousque voluerint, nos interea pergamus, ad Quartam institutarum Peregrinationum causam *vtilitatem*. Neque enim existimandum est, eiusmodi visitationes dissitorum locorum & conuersationes cum populis ignotis, omni salubri fructu carere: vel noxias & pestiferas esse velificationes, quia multi iisdem turpiter abutuntur, quod accidit plerunque rebus in mundo pretiosissimis & maximè necessariis. Saniori certè iudicio hac de re differit Lipsius, statuens *Peregrinationem esse instrumentum vsui rerum et prudentiæ accommodatissimum*. Nam vt herbas & fructus naturæ deliquio ferotinas, procurato calore præcoces reddimus: ita mentem licet opportuna peregrinatione. Et vt pueruli cum è luce in tenebras transferuntur, horrent; sic alieno Lare quærit se animus, & cura ac circumspeditione contrahitur: contra, si domi in ignauiam se libertas vernacula soluit, & pueriles ineptias reliqua ætas recipit ne in senectute quidem eluendas. Sic quidem videri possint, qui vitæ vota, vbi nati, sepeliunt, testudines esse, immò pueri in omni ætate: cumque nimium desidet ditioris indolis vigor, in sinu materno contabescit. Peregrinatione autem deletur parentum indulgentia, vt à pueritia iuuentutis ille genius discernatur. Alios annos alii mores decent, & alios mores alii anni docent. Semper ille puer qui domi est, qui extra paterni agelli ambitum solem non vidit. Verum, si utilis debet esse peregrinatio, minimè sufficit solius corporis transitus. Nam vagari, lustrare, discurrere quiuis potest, pauci indagare, discere, id est verè peregrinari. Nec sufficit Regiones, castella, sepulcra & ludicra varia vidisse: verum necessarium est, statum vniuscuiusque Reipublicæ, officia, modum viuendi, religionem, leges mores, naturasque populorum, quàm diligentissimè prospexisse, in quo vera Prudentia, Dux & Lux vitæ humanæ consistit. Hic accedunt commoda & incommoda, tam Naturalia, quam Artificialia, & cuius regioni peculiaria. Nam diuersimode distribuit dona sua sapientissimus opifex, *nec omnis fert omnia tellus*. Hincque ex peregrinatione multum accedit physiologiæ seu scientiæ rerum naturalium: multum Astronomiæ, Geographiæ & cæteris Matheseos partibus: non minus doctrinis philosophiæ practice, Ethicæ, Politicæ, Oeconomicæ; multum item Medicinæ: & plurimum Theologiæ, modò Diuini verbi & Euangelii prædicationem, ac syncerioris Christianæ doctrinæ inculcationem, paulò maiori & feruidiori zelo vigerent ii, quibus id concessum & demandatum est. Sic procul omni dubio, cœlum & terra ex istis Nauigationibus commodum ac incrementum perciperet longè maximum. Sequitur *Necessitas*, causa Quinta; quæ

P R Æ T A T I O.

quæ quidem iam iam ex antecedentibus satis superque elucescere & animaduerti potest. Etenim si commodam vitam ducere, si ea quibus quotidie indigemus hinc inde corraderè, si negotiationes promouere, si victum & amictum parare, si varias scientias & artes liberales excolere, si iuventutem formare, si animum, mentem, & mores polire, si Reipublicæ commodis prospicere, Ecclesiæ incremento vigilare, si corporis valetudini & animæ saluti consulere, ac omnibus in vniuersum hominibus prodesse necessum est; quid queso magis necessarium Peregrinatione, vnde prædicta, & infinites plura, emanant omnia? De recreationibus (quæ & ipsæ, suo tempore & modo admodum necessariae sunt) nihil nunc addam, cum satis per se pateant, & nimis deplorandum sit, multos hodie non tam cum fructu, quam cum voluptate peregrinari, plura ad aspectum quam ad salutem referentes, quos Lipsius olim comparauit cum Coronariis, bellissimas saltem herbas floresque stuppis aut coronis innectentibus, salubrium interim cura neglecta.

Superest causarum Peregrinationis, quas initio enumerauimus, vltima, *Fatalitas*, nobis Christianis potius Diuina Prouidentia dicta. Rem enim admirabilem in primisque stupendam fuisse, nemo sapiens, & cui à meliori luto finxit præcordia Titan, negabit, quod ante annos centum & plures, vnus anonymi cuiusdam instinctu, (quem tamen non nemo Anton. Sanchetz de Huelvâ vocat) vnus Christoph. Columbi Genuensis felicissimo ausu, vnus magnanimæ fœminæ Isabellæ Castellæ Reginæ liberali sumptu, fuerit factum, hominibus vt nouus planè innotesceret orbis, magnitudine vix antiquo cedens, & qui omnibus in nostratis mundi partibus constitutis penitus tum incognitus erat, quemque in rerum existere natura, ne in somno quidem vnquam cogitarent. Quod certè non sine occulto Numinis instinctu (quam supra Fatalitatem diximus) contigisse putandum est. Et profectò nouum hunc orbem, exploratum detectum que iri aliquando, multorum vel vaticinationibus vel coniecturis cognitum predictumque iam olim fuisse videtur sapientioribus. Hinc oraculum Senecæ:

*Veniunt annis secula seris,
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet; & ingens pateat tellus,
Tiphysq; novos detegat orbes:
Neque sit terris vltima Thule.*

Immo viri præclari nullatenus dubium habere volunt: hoc idem etiam Cumanam indicauisse Sibyllam, quando ita est vaticinata:

*Alter erit tum Tiphys, et altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas &c.*

Cur autem, tot iam retrò seculis præterlapsis, hæ tantæ magnitudinis & tam opulentæ terræ, potuerint latere nostrates, non immeritò exquiritur. Multi putant, Carthaginenses olim huiusmodi Nauigationes, quippe ipsorum negotiationibus damnosas, de industria prohibuisse: alii credibilius autumant, neglectas fuisse hæc regiones, propter varias commutatio-

P R Æ F A T I O.

nes imperiorum, & cetera quæ tales vicissitudines plerunque sequi solent vix enumeranda incommoda: quibus causis tertii, & forsitan non ineptè addunt imperitiam nauigandi, & quod admirabilis istius Pyxidis nauticæ abstruse & stupendæ proprietates, vtilitatesque insignes, veteribus fuerint inexploratæ: vnde nemo se facile vasto Oceano committere ausus fuerit, sed vt plurimum naues in vicinia continentis detinere, & littora legere coacti sint. Sed missis his similibusque probabilibus coniecturis, causa omninò sublimior subesse videtur inquisitionis & repertionis incognitarum terrarum. Fuerit sane generosi animi feruor; fuerit curiose mentis stimulus; addiderit calcar vel regnandi vel ditescendi, vel habitationes extendendi, vel corporis voluptatibus indulgendi, vel etiam sciendi & experiundi varia, effrenis libido; impulerit vtilitas; coegeritque necessitas ineuitabilis; quicquid horum fuerit, res tamen hæc tales trantæque sunt, vt vel meditantis superare captum, vel ad mentis quoque stuporem adigere posse videantur, quoties earum considerationem animum intelligentis cordatique viri subire contingit. Olim quidem, hominum genere in terris multiplicato, cum vnus fundus tot mortalibus alendis non sufficeret, paulatim in patrias & tribus discessionem facere, & longius à se mutuò, alius aliò, pro opportunitate, concedere coacti sunt: sed nostros Argonautas an tale quid quoque permouerit, vt trajecto primùm mari Atlantico, & emensis Æthiopi pelagi spatiis, ad occidentalissimos, & ferè Antipodas vsque, tam audacter penetrarint, vix verisimilis, vel saltem vix sufficiens causa statui potest. Prudentiores certè & perspicaciores, hoc negotium paulo altius ordiuntur: & ille, qui temporum periodos ac signa, mirabilemque seculorum, vel per transfennam, inspexit harmoniam: qui nouit DEUM statera ponderasse æuum, & mensura tempora mensum esse, ac eadem numero numerasse; Ille, inquam, opera facillima deprehendet consonantiam maximam, & typicam subesse Harmoniam inter tempora vetera & recentiora. De quo tamen nunc pluribus agere, & rem tantam pro dignitate prolixè pertractare huius equidem loci non est. Sufficiat, nobis hodiè loca ista amplissima, ineffabili nostro commodo patere, siue iam Generositas, siue curiositas, siue voluptuositas, siue vtilitas, siue Necessitas, siue denique diuina aliqua Fatalitas primos indagatores ad tentanda tam tædiosa, periculosa & incerta itinera adegerit vel extimularit.

Reperiuntur quidem (quod silentio preterire non possumus) Viri grauissimi, quibus omnino verissimu videtur; Insulas adiacenteq; noui illius orbis cotinentem, etiam olim, multa ante secula, orbi nostro non plane incognitam extitisse. Cum sit apud Platonem memoria vetustissime Insule Atlantidis, adeo magnæ, vt Asia atq; Africa ampliorem etia scribat; quin tande etia ita describat, vt nullus dubitationi locus supersit, orbem hunc nouum aut partem, aut ipsam esse Platoniam illam terram.

Primo enim facit locatq; Insula ista grande ad fauces Gaditani maris, que longe lateq; introrsum scilicet, pateret; & ex qua transitus esset ad Insulas alias, ac ex istis iterum ad opposita continentem, mari adiacentem. Hec si consideras & scrutaris, nil aliud dicere videtur, nisi Insulam illa magna statim ab Hispania fuisse: vbi
etiam

P R Æ F A T I O

etiam hodie adhuc (postquam illa illuione perit) eius velut fragmenta supersunt: Canariæ, Fortunatæ, ac si quas alias tota Africæ ora interior Insulas habet. Ex illa porro, memorat Platon, transitum in Insulas fuisse; (eas puta, quæ nunc quoque præiacent continenti; Cubam, Hispaniolam, Iamaicam & plures;) at ex Insulis in ipsam continentem: nempe vel in Peruanum vastum tractum, vel in vastiorem Mexicanum. Vides hæc ex fide Egyptiacæ historie narrationem Platonis, cum Indiis nostris pulcherrime convenire. Tacebo quæ ex Proclo, Eliano, Plutarcho, Homero, Plinio, Aristotele, Diod. Siculo, Solino & aliis, pro præsentis rei confirmatione in medium afferri possent: (enimvero solum mentionem adhuc faciam, quod ex aliorum sensu recenset Auitus declamator apud Senecam, dum ait: Fertiles in Oceanò iacere terras, ultraque Oceanum rursus alia littora, alium nasci orbem. Clarius, si nostra tempora inspiciamus, vix potuit effari aut designare, quamvis tum Auito fidiculum id fuerit visum; (sicut olim Sancti quoque Patres, terram rotundam & Antipodas, negare non sunt veriti;) ideoque addit: Facile ista finguntur, quia Oceanus nauigari non potest. Palam etiam Seneca ostendit alicubi, Reges magnos, gentesque ignotas ultra maria esse; & timet etiam, ne aliquando in nostrum excurrant orbem. Nulla, inquit, terra, tam longè remota est, quæ non mittere aliquo suum malum possit. Vnde scio an nunc aliquis magnæ gentis in abdito dominus, fortunæ indulgentia tumens, non contineat intra terminos arma, an paret classes ignota moliens? Et hæc sanè Indis occiduis euenerunt, ignarissimis Hispanorum.

Demum etiam Maro terræ illius mentionem facit, immo vaticinatur, Romano Imperio eam subiiciendam. *Æneid. 6.*

Tacet extra sidera tellus;

Extra anni solisque vias; ubi cœlifer Atlas

Axem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

Extra sidera quod eam locat, planetas intellige, qui intra Tropicos decurrunt: & ideo velut interpretans, addit: extra solis & anni vias. Ergo ultra Torridam ponit, ac quidem Austrum versus, & *avtâv* nobis. Sicut quod de Atlante scribit: haud de illo Africæ est accipiendum, sed eo quem Plato celebrauit, quemque istis in locis regnauisse refert.

Manet idcirco etiamnum verisimile, veteres de his terris aliqualem quantumvis exiguum habuisse gustum, licet primus earum inuentor passim celebretur supranominatus Christophor. Columbus, qui tamen Anno Christi demum 1492. nauigationem suam (satis quidem animose & feliciter, sed non sine extremis periculis) instituit. Quemadmodum prolixius legere poteris in operis huius parte Quarta. Vbi simul notabis, Nauigationes in hoc volumine minime dispositas esse, iuxta certam temporis, quo contigerunt, seriem, sed eo solum ordine quo vna post alteram ad manus Typographi primo peruenit. Quod si ergo desideras in lectione rationem habere temporis, prioris vel posterioris, hoc tibi dabo consilium. Percurras primo omnium dictam quartam partem de insigni & admiranda

P O R T E A T I O .

randa historia reperta Indiae Occidentalis à Christophoro Colombo. Anno vt supra 1492.

Huic subiungas Navigationes duas Americi Vesputii, sub auspicijs Regis Castellani Ferdinandi susceptas ann. 1497 & 1499. quæ habentur in parte huius operis Decima.

Porro addas Historiam si qua ratione Hispani Regni Peruanæ provincias occupauerint anno 1526. Ea recensetur in parta sexta. Item Historiam memorabilem provincie Brasiliæ scriptam à Joh. Stadio. Homburg. Heffo. an. 1547. Vbi etiam (nempe in parte III.) exemplar Literarum de Navigatione Nicol. Villagagnonis &c. ann. 1535.

Et narratio profectiois Johann. Lerii in provinci Brasiliensem. an. 1556.

His perfectis deuenias ad part. VII. in qua habetur vera & lucunda descriptio præcipuar. quarundam Indiae Occidentalis Regionum & Insularum hæcenus incognitarum. Ab Ulrico Fabro Straubingenfi an. 1534.

Mox recurras ad part. V. vbi videbis nobilem & admiratione plenam Historiam insignis crudelitatis Hispanorum, tum in Nigritas seruos suos, tum etiam in Indos. an. 1534.

Præterea recensentur Gallorum piratarum de Hispanis reportata spolia. Item, Hispanorum aduentus in nouam Indiae continentis Hispaniam.

Nunc ulterius retrogrediaris ad part. II. & perlustras breuem narrationem eorum, quæ in Florida Americæ Prouinciæ Gallis acciderunt, sub Duce Renato de Laudonniere, ann. 1564. Item de Gallorum expeditione in Floridam, & clade ad Hispani ipsis illata. anno 1565. Hoc posterius reperies in Parte VI.

Hinc deuenias recta ad sectionem seu part. VIII. legasque Navigationem primam Francisci Draken Eq. Angli ann. 1577. qua totum terrarum orbem permenfus, multa memoratu dignissima expertus est. Tum protinus ad principium recurras, hoc est, ad part. I. huius operis, & euoluas admirandam narrationem de commodis ac ritibus incolarum Virginiae, coloniam eo deducente D. Richardo Greinville, & sumptus faciente Dn. Waltero Raleigh, Equitib. Anglis, ann. 1585. Huic deinde narrationi subiungas ex parte VIII. secundum iter Francisci Draken Eq. Angli &c. in Ind. occidentalem. ann. 1585. Et circumnavigationem totius orbis Thomæ Candisch. in 1586. Necnon tertium iter dicti Draconis, ad expugnandam ciuitatem Panamam an. 1595. Et vltimo, Navigationes duas Gualtheri Raleigh an. 1595. & 1596.

Sequitur pars operis IX, id est, descriptio duarum Navigationum Hollandicarum in diuersas orbis partes, binis libris comprehensa. Quorem Primus narrat, quo pacto quinq; naues, quæ Ambstelodamo soluerant an. 1598, Magellanicifreti angustiis superatis, in Moluccas pertendere conatæ, diuerso euetu vñ fuerint. Secundus percenset felicem & admirabilem orbis periplum Oliuerii vander Noort an. eod. Porro transeas ad part. XII, & percurras descriptione Indie Occidentalis Anton. de Herrera an. 1601. Item narrationem omnium navigationum

num

P R Æ F A T I O.

num per Fretum Magellanicum; quæ quidem diuersis temporibus contingere. sed non opus est, vt hoc in loco, ratione temporis, simus scrupulosiores. Subiungere poteris paralipomena Americæ, in quibus plurima obseruatione & lectione non indigna habentur. Sic pergas ad partem X. & XI. excerpto solidam narrationem de moderno Virginie statu. Auth. Raphe Hamor. an. 1614. Et veram descriptionem nouæ Angliæ à Capit. Iohan. *Schuidt* &c. an. eod. Item admirandam nauigationem Georgii à Spilbergen, classis Belgicæ præfecti, per fret. Magellanicum & Mare meridionale. an. vt sup. Nec non Relationem inauditi itineris à Wilhelmo Schouten Hollando peracti, quo in meridionali freti Magellani plagâ nouum hætenusque incognitum in Mare Australe transitum feliciter patefecit. A. C. 1615. & sequentibus.

Tandem euolutis his omnibus, in manus sumas Part. XIII. & vltimam huius operis Americani, vbi reperies 1. Descriptionem vberiore nouæ Angliæ, Virginie, Brasiliæ, Guianæ & Insulæ Bermudæ. 2. Chorographiam Terræ Australis hætenus incognitæ. 3. Descriptiones nou. Mexici, Cibolæ, Cinaloæ, Quiuiræ, rerum que memorabilium in Iucatan, Guatimala, Fonduris & Panama obseruatarum. 4. Nauigationem Hollandorum per vniuersum orbem, Duce Iacobo Eremitâ. ann. 1623. 5. Historiam expugnationis vrbs S. Salutaoris. an. eod. 6. Historiam classis Hispanicæ interceptæ à Petro. Heinio. an. 1628. 7. Occupationem vrbs Olindæ de Fernambucco in Brâsilia, ab Hollandis, Duce Cornelio Lonck. A. C. 1630.

Et sic lectionibus tuis, non sine fructu ac delectatione, insigni colophonem felicissimè impones.

Hæc Te monere volumus, amicissime Lector, in vestibulo libri, ne Partium fortè minus concinno ordine perturbaberis, sed absque ambagibus Historiam quamcunque leui labore reperire & repetere posses. In quem quoque finem omnium Sectionum Elenchus, quâ istæ se inuicem consequuntur serie, huic statim præloquio subiungere placuit. Quod superest, speramus Te hunc nostrum Laborem tali animo interpretaturum, quali nos eundem publicè exhibemus. Vale, candide

Lector.

ELEN-

A faint, circular illustration of a sun with a face, surrounded by a wreath of leaves and flowers. The sun has a human-like face with eyes, a nose, and a smiling mouth. It is encircled by a wreath of various leaves and flowers, possibly roses. The entire illustration is rendered in a light, sketchy style, typical of a watermark or a light pencil drawing.

E L E N C H V S

SINGVLARVM SECTIONVM

S E V

PARTIVM TOTIVS OPERIS AMERICANI:

*Cum Indice Capitum rerumq; præcipuarum, & maxime memorabilium, in
istis XIII. partibus contentarum.*

I. **A**dmiranda narratio, fida tamen, de com-
modis & incolarum ritibus Virginie,
nuper ab Anglis, qui à Dn. Richardo
Greinvile, Equestris ordinis viro, eò in co-
loniam an. 1585. deducti sunt, inueta, sum-
ptus faciente Dn. Waltero Raleigh itide
Eq. Anglo, & fodinar. stani præfecto, ex au-
thoritate sereniss. Regine Angliæ. Primu
Anglico scripta sermone, à Thoma Hari-
ot, eiusdem Walteri domestico, in eam Co-
loniam misso, vt regionis situm diligenter
obseruaret.

Tractatur autem in hac parte

1. De Mercaturæ commoditatibus in Virginia, ubi de
Serico herbaceo, Bombycibus, Lino, Canabe, Alu-
mine, Terra Wapeib, Pice, Resina, Terebinthina,
Sassafras, Cedro, Vino, Oleo, Pellibus villosis, cer-
uinisq; Mustelis odoratis, Ferro, Aere, Vnioni-
bus, Gummi, Tincturis variis, Isatide, Sacchari
cannis &c.
2. De commoditatibus Annonæ indigenis Virginie
familiariis, & primò de his quæ seruntur & co-
luntur, vt sunt Pagatovv, aliàs Mayx, Okindgier
Fabæ, Wikozovva pisa, Macocqvver nostris pepo-
nib. melonib. & cucurbitis similes, Atriplex, Plan-
ta solis, Vppovvoc Hisp. Tabaco, Radices variæ, O-
penavvk, Okepenauk, Kaishucpenauk, Tsmavv seu
Rad. Chinæ genus, Cocushavv, Habascon, Allia
&c. Fruetibus diuersis, Castaneæ, Nuces regie, Mespila,
Metaquesunnauk, Vvæ, Fraga, Mora, Sac-
quenummener, Pisa sylvestria, Glandes &c. Dein-
de de Animalibus, ubi numerantur inter Qua-
drupedes, Cerui, Cuniculi, Vrsi, Saquenuckot, Ma-
quovvoc, Sciuri, Leones, Lupi, Canilupi &c. Inter
Aues, Pavones Americani, Palubi, Perdices, Gru-
es, Ardeæ, Anseres, Cygni, Psittaci, Accipitres, Ar-
salones, & multæ aliæ. Inter Pisces, Acipeferes, Ha-
leces, Trutæ, Tursiones, Raiæ, Mugiles, Passeres
Cacrimarini, Ostreæ varii generis, Musculi, Coch-
leæ, Astaci, Seekanauk. Testudines terrestres & ma-
rinæ &c.
3. De reliquis rebus scitu necessariis, his qui in Virgi-
nia habitare volunt: nempe de commoditatibus
rerum ad fabricas &c. necessariarum, & de na-
tura ac moribus indigenarum: tandem sequitur
Peroratio: huic subiunguntur viuæ Imagines 23.

*Item Icones 5. Pictorum, Britannicæ partem olim
incolentium.*

II. Brevis narratio eorum quæ in Floridâ A-
mericæ prouinciâ Gallis acciderunt, secu-
da in illam nauigatione, duce Renato de
Laudonniere classis præfecto. an. 1564.
Auct. Jacobo le Moynes, cui cognomen de
Morgues, Laudonnierum in ea nauigatio-
ne secuto. Primum gallico idiomate edita.

Hic habetur

1. De Inuentione Floridæ per Io. Pontium an. 1512.
eiusque nomine, situ, positu, & variatione au-
thorum circa inuentorem, administratione ac
Pontii in eandem infelici aduentu. Item, quo pacto
eam circa an. 1534. inuasit Ferdinandus Sot-
tus, præfect. generalis militum Hispanoru: & quo-
modo spe sua deiectus sit: Porro qua ratione post-
ea Hispani sollicitatores repulsam tulerint: & Do-
minicani precibus ac suauiloquentiâ Barbarorum
animos aucupari tentauerint, sed ab ipsis misere
discerptifuerint.
2. Brevis descriptio prouinciæ Floridæ, & Narratio
nauigationis Laudonnierianæ: cui subiunguntur
Icones numero 42.
3. Libellus seu Epistola supplicatoria Regi Gall. Carolo
IX. oblata, per viduas, orphanos, cognatos, affines,
& ipsi Franciæ occidentalis Regi subditos, quorum
consanguinei per Hispanos in ea Galliæ antarcticæ
parte, quæ vulgò Floridæ nomen inuenit, crudeli-
ter trucidati perierunt. an. 1565.
4. De Gallorum in Floridam nauigatione quarta sub
Gourguesio. an. 1567.

III. Memorabilis prouinciæ Brasiliæ Historia,
germanico primùm sermone scripta à Io-
hanne Stadio, Homburgense Hessio &c.
Addita est Narratio profectionis Iohan-
nis Lerii in eandem prouinciam, initio
gallicè exarata. Item Exemplar duarum
literarum de nauigatione Nicol. Villaga-
gnonis, Eq. Melitenfis, in illam Americæ
prouinciam quæ vltra Aequatorem ad
Tropicum Capricorni exteditur. Historiæ
Stadianæ breue Argumentu hoc est. Initio sum-
matim describuntur duo itinera naualia, quæ con-
fecit Iohannes Stadius intra nouennium.

B

I. Ex

E L E N C H V S

1. Ex Portugallia in Brasiliam. (Rio de Plata.
2. Ex Hispania in noui orbis Americae prouinciam
3. Quomodo sclopetarii vicem obierit Stadius, et arci ab incursu hostili defendendae praefectus fuerit, in Brasiliae quadam parte, cuius incolae Tuppin Ikinsii, et Lusitaniae Regi subsunt.
4. Quomodo captus ab hostibus Barbaris, et misere abreptus fuerit, ubi nouem mensum captiuitatem sustinuit, non nisi in cruentam hostibus escam referuatus.
5. Qua ratione tandem, miraculo potius diuinæ Maiestatis, quam ullo vel rationis, vel humanitatis beneficio, liberatus, et incolumis patriæ suæ dilectæ redditus fuerit.
6. Sequitur succincta quidem, sed fide digna expositio, de rebus et moribus Tuppin Imbarum etc. apud quos Stadius per dictos nouem menses capti-
Figurae passim intermixtae sunt. (uus fuit.
Profecionem Lerii quod attinet, totius historiae Summa capita sunt ista.

1. A ctoris scopus.
2. Ascensus in naues Iuliobonae: itemq; occursum nauium et expugnatio; tempestates, littora et insulae primum obuia.
3. Bonitae, Albakorae, Aurataeq; et Sues marini, Piscisq; volatiles, aliiq; visatq; capti sub zona torrida.
4. De Acquinoctiali circulo, tempestatibus, ventorum inconstantia, pluuiis corruptis, caleribus, siti, aliisq; incommoditatibus, circa illam mundi plagam.
5. De primo Indiae occidentalis conspectu, et incolentium Barbarorum: de quibus, quae his nauigantibus in mari acciderunt etc.
6. Descriptio sinus Ganabarae seu Geneurensis, Insulae Castelliq; Colignii; atq; Insularum adiacentium.
7. De ingenio, robore, statura, nuditate, ornamentis corporis, virorum et faeminarum Brasiliensium.
8. De crassis radicibus et crasso milio, ex quibus Barbari farina conficiunt, qua in panis vtuntur loci: deque eorum potione, quam Caou-in appellant.
9. De feris, praegrandibus lacertis, serpentibus, aliisq; Americae monstrosis animantibus.
10. De variis Americanis auibus a nostris diffidetibus, de magnis vespertilionibus, apibus, muscis, culicibus, aliisque regionis illius insectis.
11. De nonnullis piscibus apud Americanos maxime vulgaribus, deque eorum piscatu.
12. De Arboribus, herbis, radicibus, exquisitissimisque fructibus, qui in Americano proueniunt solo.
13. De bello, praeliis, fortitudine et armis Barbarorum.
14. Captiuos suos, quo tractent modo Barbari, qualibusq; ceremoniis in iisdem maetandis et deuorandis vtantur: quibus per occasionem immanissimae crudelitatis alia exempla adiecta sunt.
15. Quid nomine Religionis apud Barbaros Americanos veniat; de erroribus, in quos ab impostori-

bus, quos Caraibes vocant, inducuntur; deque crassissima Dei ignorance quae apud eos obtinet.

16. De coniugio, Polygamia, et consanguinitatis gradibus, quos Barbari obseruant: deq; liberorum apud eos educatione.

17. Quid leges, quidq; politia apud Brasilienses nuncupari possint; quam humaniter excipiant hospites; deq; lacrymis ac fictis sermonibus, quibus peregrini in ipso ingressu a mulieribus excipiuntur.

18. Quam curam morbis suis adhibeant Barbari: de eorum sepultura et exequiis; deque infano circa mortuos luctu.

19. Colloquium in ipso aditu Brasiliensis orae, inter indigenas Tououpinambaultios Tououpinenkin, Brasiliice ac Latine conscriptum.

20. De peregrinantium ab America discessu, deq; naufragiis, et aliis non minimis extremitatibus etc.

21. De extrema fame, tempestatibus aliisq; non paucis periculis, a quibus in Galliam redeuntes diuina ope erepti sunt hi ipsi nauigantes.

Figurae suis locis hinc inde insertae sunt.

Post sequitur Exemplar duarum istarum literarum, de Nauigatione Villagagnonis, versus Tropicum capricorni etc de quibus in tit. generali huius partis III. mentio facta fuit.

IV. Insignis & admiranda Historia de repartâ primum Indiâ occidentali a Christoph. Colombo an. 1492. Scripta ab Hieron. Benzono Mediol. qui istic annis 14. versatus; diligenter omnia obseruauit. (sunt capita.

Et est haec Historiae Benzonianae sectio I. cuius ista

1. Quae causae Benzonem ad nauigat. in Ind. occid. impulerint.
2. Quomodo Hispani in India occid. Barbaris, tum amicis tum inimicis, vtantur.
3. Quomodo Indi captiui ab Hispanis tractentur. Patriensium mores et arma.
4. Quomodo Indi depræbenderint Hispanos mortales esse, quos immortales credebant.
5. Christ. Columbus primus Indiae occid. repertor, contra Hispanos.
6. Eius constas propositu quæredae nouae Indiae, et quomodo tandem, post diuturna irritaq; spe, a Ferdinando Castellae Rege classe instructus, voti copos fuerit.
7. Columbi varia fortuna apud Hispanos. Cubam et Hispaniolam detegit. Indi Hispanos amicissime excipiunt: hi Indos auro et ornamentis spoliunt.
8. Indi daemone oraculis monentur de funesto aduetu Hispanorum in suas terras. Quae prima ipsorum Colonia. Columbus in Hispan. praemiis augetur.
9. Secunda Columbi in Indiam nauigatio. Hispaniola sanguine Hispanorum imbuta. Isabella colonia a Colombo conditur. Indorum aduersus Hispanos tumultus.
10. Imusi-

PARTIVM ET CAPITVM.

10. Inusitata vis turbinu in Hispaniola. Causam Indi tribuunt flagitiis Hispanorum. Columbus Hispania repetit. Hispanorum ab ipseus fratre secessio.
11. Columbus tertio in Indiam nauigat. Cubaguam detegit. Frustra Hispanorum seditiones componere laborat. Indos perduelles domat.
12. Columbus inimicorum calumniis honore deiicitur. Bombadilla ei succedit. Hic in Hispaniam reuertens, cum multo auro mergitur.
13. Alphonsi Ninni in Ind. occ. nauigatio. Indorum prima opinio de Hispanis. Hispani se filios Dei venditant, sed mox reipsa longe aliud ostendunt.
14. Quarta Columbi in Indiam nauigatio. Detegit Veraguam et Vrabam. Hispanos rebelles vincit. In Hispaniam reuersus moritur. Posteritas eius.
15. Monachi et Sacerdotes in India occid. cœnobiaz extruunt. A Barbaris trucidantur. Didac. Ocampus Barbaros suppliciis coerces. Toletum colonia.
16. Doctor quidam e sacerdote tribunus militu semet et suos euertit. Iac. Castellio in Barbaros sæuit. Lampugnanius Mediol. in piscatione uniohu perit.
17. Indi Hispanorum amicitiam respuunt. Durissimæ seruituti addicuntur, Regio edicto.
18. Didac. Niqueza & Alphonsi. Hoieda primi ad Indiam continentem subigendam mittuntur. Monachi quod suaferant dissuadere, & Indor. seruitutem damnare coguntur. Ea tandem Bulla pontif. & Cæsar. mandato abrogatur. Reclamant diuites Hispani. Monachi Barbaros frustra verbis mulcere conantur.
19. Hoieda & Niqueza ferro et flamma sæuiunt in Indos. Hoieda vulneratur, & fame erectus in Hispaniola moritur.
20. Francisc. Pizarrus Hoiedæ legatus, e continenti Indicæ cum suis fame expellitur. Ab Anciso prætore reuerti cogitur. Ancisus Indos vincit & coloniam condit. Valboa ab ipso secedit cum aliis.
21. Did. Niqueza naufragium facit. Reuectus ad suos Veraguam ut infaustam relinquit.
22. Idem Nominis Dei Coloniae fundamenta ponit. A Dariensibus ad coponendas rixas accersitur. Mox probrosè expellitur ab Anciso & Valboa. Mors eius.
23. Ancisus a Valboa in vincula coicitur: mox solutus in Hispaniam cocedit. Valboa Australe pelagus detegit. Pet. Arias ex Hisp. in Antiquam mittitur. Indos auarè & crudeliter habitos, odio implacabili aduersus Hispanos inflammat.
24. Pet. Arias & Valboa, dissidentes conciliantur. Mox rursus amicitia dissilit. Valboa securi percutitur. Ariæ imperium abrogatur.
25. Hispanor. præfector. in India clades. Alfingeri & Georgii Germanorum cædes. Colonia in Castella aurea. Hispanienses sibimet mortem consciscunt.
26. Indorum occid. Religio. Satanæ in fascinando ipsos versutia. Sacrorum ritus. Arbusti cuiusdam

accensi fumo inebriantur.
 27. Eorunde Matrimonii leges. Auaritia inde exulat.
 28. Eorundem Fruges. Panis faciendi mos. Potus variae species.
 29. Peculiaria Insecta India occid. Hispaniolae brevis descriptio. Cur inepta vino & tritico. Saccharifera est. Mercaturæ quæ hodie ibi exercentur. Subsequuntur Figuræ 24.

V. Nobilis & admiratione plena Historia, de Hispanorum tum in Nigritas seruos suos, tum in Indos crudelitate. Vbi etiam recensentur Gallorum piratarum de Hispanis reportata spolia. Item aduentus Hispanorum in nouam Indie continentis Hispaniam, eorumq; in incolas sæuitia.

Esq; hæc ipsa Historiæ Benzonianæ sectio 2. Cuius primaria capita sunt ista.

1. Hispani Indicis consumptis ex Aethiopia mancipia adsciscunt. Seruiles tumultus in Hispaniola.
2. Galli piratæ Hispanus naues excipiunt. Hispanorum in armandis nauibus negligentia.
3. Anzullus Hispanus prælio nauali a Gallis funditur. Galli ab Hispanis capti. Auaa a Gall. diripitur.
4. Hispani Gallos circuuentos trucidant. Galli Hispanicas Colonias in Cuba, S. Ioan. & Iamaica diripiunt.
5. Carthaginensium & San-Mathensium Indoru mores & commercia. Hispani Smaragdos & auru ab iis extorquent, & bella, seruitute ac rapinas reponunt.
6. Germani aliquot Hispanor. exemplo Indos vexant. Illi quæ sita morte intereunt. Valletunienfium religio, arma & mores.
7. Indiam multis locis desolatur, Incolæ Hispanicam seruitutem effugiunt. Hispanis ægre commeatus præbent. Pecuniam aspernantur.
8. Panamensis & Veneti emporii collatio. Quæ Mercaturæ ab Hispanis in Indicæ continenti exercean- tur. Hispanorum cum Italis duellum.
9. Panamæ, & Nominis Dei, situs. Aethiopes fugitui Hispanorum negotiationes infestant.
10. Descriptio Veraguæ. Did. Gottierez ea inire audet. Eius regulos beneficiis demulcet. A militibus fame. licis deseritur. Alios Nominis Dei accersi curat.
11. Diet-Gottierez Regulos Surrefis prouinciæ verbis delinit, mox vinculis onerat & auru extorquere nititur. Cacicus vnus custodia elabatur.
12. Did. Gotierrez paulatim contabescit. A Barbaris interficitur. Equitatus Indis formidabilis.
13. Quo cosilio Hispani expeditiones in India suscep- rint. Sotti & Narvaez infaustæ expeditiones. Ferd. Cortesii in Mexicanos sæuitia & perfidia.
11. Oua Crocodilorum edulia. Iguannæ lacertaru genus. Manati pisces. Suerensium mores. Animal gemino utero, Vespertilionum dirum genus.

15. Francisc. Fernandis & Franc. Montegui in Iucatan expeditiones. Iucatanensiu querelae. Fodurēs. prouinciae desolatio, & incolarum odium in Hispanos.
 16. Indus depingit mores Hispanorum. Cur Indi Hispanorum iugum acceperint. Descriptio Nicaraguae; Incolarum potus & saltationes. Mons flamivomus.
 17. Pet. Aluaradi expeditio in regnum Peruanum. Eius mors, conscientiae dolor, & uxoris, Deum ipsum increpantis, interitus.
 18. Indorum color. Vinum & Ferrum in pretio habet. Legendi & scribendi peritiam in nostris mirantur. Hispanicum iugum excutere cupiunt.
 19. Indi Christianorum iudices. Sacerdotes & Monachi in Ind. occid. auari. Indi Hispanorum consuetudine deteriores, Christianam religionem rident.
 20. Indorum pertinax Idololatria. Did. Lopez epistola depingens mores & vitia ecclesiasticorum & iuridicorum Hispanorum in India Occidentali.
 21. Ceratum, Hispanor. flagitiis resistentem, mors intercipit. Iudicium onerosum munus.
- Sequitur Figurae, de arte artificiose incisae numero 22.
- VI. Historia, quâ ratione Hispani opulentissimas Peruanum regni prouincias, capto Rege Atabaliba, occuparint. Et de ciuilibus bellis in eo Regno inter ipsos Hispanos. Ite breuis commentariolus de Insulis Fortunatis. Porro expeditio Gallorum in Floridam 1565. Hac parte continetur Historiae Benzoniianae sectio 3. & vltima. Capita sequuntur.
1. Francisc. Pizarrus; Did. Almagrus & Fernand. Luques, expeditionem in Peruanas regiones suscipiunt. Indi Pizarrum & Almagrum male accipiunt. Illi tandem in speratas opes incidunt.
 2. Pizarrus in Hispaniam nauigat. Potestatem in noua prouincia sibi soli impetrat. Almagrum abs se alienat. Reconciliati tertium socium extrudunt.
 3. Atabaliba Rex Peruanus Hispanos ex suis finibus excedere iubet. Pontificem Romanum non agnoscit. Vi ab Hispanis capitur.
 4. Idem libertate magno pretio paciscitur. Subolfacit consilia Hispanor. de sua nece, & de suspicionibus se purgat. Hispani eius spoliis ditescunt.
 5. Atabaliba morte afficitur. Eius legatus Quisquiz praelio vincitur. Pizarrus Cuscon captam diripit.
 6. Almagrus fit Mareschallus regni Peruanum. Chilensem prouinciam petit. Mangus Atabalibae frater rebellat. Cuscon capit. Pizarrus in eum auxilia contrahit.
 7. Almagrus à Chilensi prouincia redit. Mangus fuga montes petit. Almagrus à Pizarro prohibitus clam urbem Cuscon intrat, Pizarri insidias declinat. Mox praelio victus à Pizarro capitur & in custodia necatur.
 8. Pizarri varias expeditiones suscipiunt. Ferdin. Pizarrus in Hispaniam transgressus, custodia clauditur. Francisc. Pizarrus ab Almagri factine interficitur. Did. Almagrus Filius, imperium prouinciae occupat.
 9. Vacca de Castro à Caesare mittitur componendis motibus in Peru. Is Did. Almagrum praelio victum capitali supplicio affligit.
 10. Blasus Nunnez Prorex & c. Hispanor. odia in se concitat. Ab iis bellum contra proregem suscipitur. Prorex procuratorem regium interficit.
 11. Prorex Trugillium migrare constituit. Tumultu Limae orto capitur. Gonzallus Pizarrus bellum in proregem suscipit. Machicaus Panama diripit. Inoiosa ei sufficitur. Verdugus, Nomine Dei potitus, mox inde à Pizarriis eicitur. (interficitur.)
 12. Centenus à Caruaile funditur. Prorex vincitur &
 13. Petr. Gasca componendis Peruanae prouinciae motibus mittitur à Caesare. Scribit ad Gonzallum Pizarrum. Respondent Pizarrus & rebelles. Multae urbes à Pizarro desciunt. Centenus Cuscon occupat.
 14. Amici deserunt Gonzall. Pizarrum. Centenus ab eo praelio vincitur. Chilensem prouinciam petere abnuunt.
 15. Gasca in Peru traicit, Pizarrum praelio vincit. In eum & alios noxios animaduertit.
 16. Gasca res Peruanas componit. Milites promissis explere frustra conatur. Contrariae fratres in eius pecunias inuolant. Ille recuperatis omnibus in Hispaniam traicit.
 17. Nauigationis à Panama in Peru ratio.
 18. Incolarum prouinciae Portu-veterensis mores, superstitio. & nauigandi mos.
 19. Guancavilietriae incolarum mores & cultus. Guainacavae transitus. Zarza-parilla herba. Chimbo mons.
 20. Peruanorum religio, ritus & cultus. Pecora. Ebrietatis studium. Opificia. Vini caritas.
 21. Peruanum putant Christianos concretos ex Spuma maris. Aurifodinae exhaustae. Colonia in Peru condita ab Hispanis.
 22. Peregrini à Gascae Perwarcentur. Hispanica classis naufragium. Benzoni ex India occidentali in Hispaniam & Italiam reditus.
 23. Breuis descriptio Insular. Canariarum, & rerum in iis memorabilium.
 24. Miraculum arboris in Insula Ferro. Canariensium mores. Teneriffes insulae mons.
- Succedit Gallorum expeditio in Floridam an. 1565. cuius etiam supra in part. II. metio facta est, sed hac descriptio noerior videtur. Capita sunt:
1. A quo primum reperta Florida. Infelices expeditiones in eam, Iohannis Pontii, Ferdinadi Sotti, & Hispanor. Monachorum.
 2. Iob.

PARTIVM ET CAPITVM.

2. Iob. Ribaldus Legatus Reg. Gallie in Floridam mittitur. Prospera de Florida fama multos inuitat. Apparatus Classis Diepæ fit. Multi metu inceptum deserunt. Retraçti à fuga imponuntur in naues. Galli ab Anglis comiter accipiuntur.
 3. Gallica classis in Floridam appellit. Floridensium cultus, mores, cibi, fruges, potus. Crocodili & alate serpentes. Florid. religio. (Gallos trucidant.
 4. Hispanica classis ad Floridam appellit. Hispani
 5. Hispani Gallis in nauibus, deditionis leges ferunt. Galli deditionem aspernantur. Hispani in mortuos seuiunt.
 6. Galli ex Hispanor. manibus elapsi ad mare perueniunt. In aliquos è sociis incidunt.
 7. Duce naues Galliam repetunt. Hispanicam nauem in fugam vertunt. Ad Repellæ portum appellant.
 8. Iob Ribaldus naufragium facit. Galli fame conflantur. Ab Hispanis fæde trucidantur.
 - Claudit hanc partem Supplex libellus viduar. & orphanorum in Gallia, ad Regem Carolum IX. propter cladem Gallis illatam in Franciâ Antartica ab Hispanis &c. 1565. Qui quoq. suprâ parte 2. habetur.
 - Et tandem subnectuntur 28. Figuræ æneæ.
- VII. Vera & iucunda descriptio præcipuarum quarundam Indiæ occidentalis regionum & insularum, ab Vlrico Fabro Straubingenensi perlustratarum an. 1534. Et his ordine constat capitibus.
1. Classis instructio propè Calis sub Archithalasso Pet. Manchossâ. Seuiliâ soluunt, Canariasq. petunt an. 1534.
 2. Veniunt in Inf. S. Iago, & aliam auibus refertam, demum attingunt Inf. Rio Ienero.
 3. Hinc soluentes deueniunt in Portum S. Gabriel. Et tandem in Rio della Plata an. 1535. ubi regionis, incolarum, & aliar. reru memorabiliu descriptio.
 4. Fames & cæteræ miseriæ describuntur.
 5. Indi ciuitatem Bonas Aeieres, impetunt.
 6. Naues rursus conscendunt & Thyembos petunt.
 7. Manchossâ reuertitur in Bonas Aeieres, repetit Hispaniam, & itinere moritur. Alphonsus Gabretus adducit alias duas naues ex Hispania. Instituitur cursus in Fluuium Paranam: subiungitur istius tractus & incolarum descriptio.
 8. De ingenti serpente, & nonnullis populis circa fluuium Paranam. (genarum mores &c.
 9. Perueniunt ad Carios. Describitur regio & indi-
 10. Carii cum Christianis pugnant, mox gratiam petunt, & fædus pangunt.
 11. A Cariis proficiscuntur ad Peiembas.
 12. Vterius pergunt ad Naperios & Peiiffemas.
 13. Christiani ab Indis misere interimuntur. Homidae cremantur. Christiani colliguntur.
 14. Consilium cruetum ipsorum Christianorum, aduersus Thyembas.
 15. Thyembæ illatam iniuriam vliscuntur.
 16. Christiani naufragium faciunt. Veniunt in ciuit. Bonas Aeieres. Nouus Dux ex Hispania.
 17. Nauigant in altum fluminis Paraboe. Veniunt ad Achkereros. Pugnant cum Daberis. Ad Bachereos proficiscuntur.
 18. Veniunt ad Surukufos, Achkeros, & Scheruos. Varia obseruant.
 19. Ad Regem Scheruorum pertingunt.
 20. Humaniter excipiuntur. De Amazonibus discursus, Veniunt ad Siberios & Orthusios.
 21. Reuertuntur propter luem ad Scheruos, & mox nauigant ad Generalem. Oritur seditio.
 22. De regione Suruckussierorum. Superbia Ducis Albernunzii, qui captiuus mittitur in Hispaniam. Oritur bellum intestinum, & Carii deficiunt.
 23. De rebellion Cariorum & aliorum Barbarorum contra Hispanos.
 24. Hispani hostes persequuntur. Pagum Thaberi expugnant. Regiones vicinas perlustrant.
 25. Ad Naperos veniunt. Hinc ad Maipaïos. Describuntur Regio & Incolæ.
 26. De Petbonis, Maiiegonis, Marronis, Parronis, Symannis, Barchkonis, Zeyhannis, Carconis, atq Siberis, Indiæ occid. populis.
 27. Veniunt ad Peyssennos, Maigenos, & malè excipiuntur. Pergunt ad Karcokios humaniores.
 28. Hinc ad Mackkockios. Vbi redduntur Duci Literæ inhibitorie ex Peru. Ipse mittit legatos vers Lima.
 29. Cibus apud Mackkockios deficit: ergò reuertitur ad Karcokios. Cu quibus pugnant satis feliciter.
 30. Veniunt ad Ciuitatem Nostra Signora de sumfione. Belli oritur inter Duces. Vlricus Faber dimissione impetrat, & iter versus patria ingreditur.
 31. Venit ad Tuos Anthropophagos, et tandem per multa pericula ad oppidulum. S. Vicenda, ubi nauem Lusitanicam inuenit.
 32. Soluit inde, & Lysebonam nauigat.
 33. Post multas tempestates et pericula, in portum Angliæ Wydt, et hinc Antuerpiam an. 1554. Figuræ passim intersertæ sunt. (uluus peruenit.
- VIII. Descriptio primo trium itinerum, Nobiliss. & fortissimi Equitis.
1. Francisci Draken, qui circumnauigato vniuerso terraru orbe, postea copiis nauticis, ad expugnandum ciuitatem Panamam, in Indiam nauigauit.
 2. Secundo iter nobiliss. Equitis Thomæ Candisch, qui duorum ferè annoru spacio 13000. Anglicana milliaria in mari confecit: ubi describuntur omnia, quæ in hoc itinere ipsi acciderunt.

3. Tertio: duo itinera nobiliss. & fortiss. Equitis Gualtheri Raleigh, quibus describitur auri-ferum negnu Guiana, cu aliis finitimis regionibus.

Omnia primum Anglicana lingua edita: nec in certa capitula diuisa, quapropter etia prolixiorum Indicem hic ponere no opus videtur, cum ex ipsa descriptione, et marginalibus, res omnes notabiles attento Lectori facile pateant.

Et Figuræ quoq. necessariae textui inseruntur.

4. Monendum occurrit, octauæ huius parti subiunctam esse quartam (licet non satis pertinentem) Narrationem expeditionis, cursus marini, rerumq; gestarum classis Belgicæ in Indiam occidentalem. an. 1599. itidem cum suis Figuris.

IX. Genuina descriptio duaru nauigationum Holla dicarum, quas Bataui in diuersas orbis partes magno animo, etsi variâ fortunâ susceperunt.

1. Et primo quidem libro narratur, quo pacto quinq. naues, quæ Amsterodamo an. 1598. soluerant, superato Fretu Magellanico, in Moluccas insulas per- tendere conatæ, diuerso euentu usæ fuerint, tribus scopum suum assecutis, duabus reliquis in periculo illo strico vi tempestatum variè afflictis, irritoque conamine tandem domum redire compulsi.

2. Secundo libro continetur diuturna et periculosa nauigatio, qua Oliuerius van-der-Noordt, classis 4. Nauium, et 248. hominum Generalis præfectus, per idem æstuosum fretum Magellanicum confecit: qui triennii spatio velis vniuersum terræ globum intrepidus obiit, eoq; in cursu varia notauit.

E Germanico latinitate donati, et cæneis Iconibus suis lictis ornati.

X. 1. Primò duæ Nauigationes Dn. Americi Vesputii, sub auspiciis Castellani Regis Ferdinandi susceptæ.

Prior, in Pariam, quam postea suo nomine Americam vocauit. A. C. 1497.

Posterior, in modò dictam Americam. an. 1499.

2. Solida narratio de moderno prouincie Virginie statu, quæ a ratione tandem pax cum Indiæ coaluerit, ac castella aliquot ad regionis præsidium ab Anglis extructa fuerint: addita historia lectu iucundissima, quomodo Pokahuntas, Regis Virginie Powhatani filia, primori cuidam Anglo nupsit.

Authore Raphe Hamor Virginie Secretario. Anglico primò idiomate.

3. Vera descriptio Nouæ Angliæ, quæ Americæ pars ad Septentrionalem Indiam spectat, à Capitaneo Iohanne Schmidt, Equite atque Admi-

rali, delineata 1614. cui accessit Discursus, quomodo in secunda nauigatione à Gallis captus, an. 1616. demum liberatus fuerit.

Subiiciuntur Figuræ 12.

XI. Descriptio admirandi itineris à Gulielmo Schouten Hollando peracti: quâ ratione in meridionali plagâ freti Magellanici nouum hætenusque incognitum in mare Australe transitum patefecerit: quas item terras, insulas, gentes, resque mirabiles in dicto Australi oceano obuias habuerit. An- nis, 1615, 1616, 1617.

Cum Tabulis, et Figuris 9.

Appendix huius XI. Tomi, seu Descriptio admirandæ nauigationis Georgii à Spilbergen, classis Belgicæ cum potestate Præfecti, per fretum Magellanicum, et Mare Meridionale, ab an. 1614.

vsque ad an. 1618. inclusiue peractæ. Quæ noui per fretum Magellanicum et mare Meridionale in Indiam Orientalem Transitus, incognitorumque hætenus terrarum et gentium, ut et omnium quæ terra marique acciderunt et visa sunt memorabilium, explicatio continetur.

Additis pulcherrimis Figuris in æs incisis, numero 17.

XII. Descriptio Indiæ Occidentalis. Auth. Antonio de Herrera, supremo Castellæ & Indiarum, autoritate Philippi III. Hispaniarum Regis, Historiographo.

Accesserunt et aliorum Indiæ occidentalis descriptiones, uti et Nauigationum omnium per Fretum Magellanicum succincta narratio.

Quibus coherent Paralipomena Americæ, in quibus res plurimæ memoria et obseruatione dignissimæ, imprimis regionum natura, aeris constitutio, temperamenta Elementorum, incolarum ingenia, quæ in magno opere historico aut omittuntur, aut leuiter attinguntur, iucunda non minus quam erudita descriptione pertractantur.

In descriptione Ant. de Herrera hæc habentur capita.

1. De Indiæ occidentalis diuisione.
2. De institutis in Indiam nauigationibus.
3. Reliqua ad nauigationes attententia pertexuntur.
4. De India Septentrionali.
5. Fines ac termini Cameræ S. supremæ Curie S. Domingo.
6. De Insulis Hispaniolâ et Cubâ.
7. De Insulis Iamaicâ, S. Iuan. los Lucayos, et los Canibales.

8. De Ve-

PARTIVM ET CAPITVM.

8. De Venezuela, fluuiio de la Hacha, noua Andalu-
zia, Florida, & nouae Hispaniae sinu, &c.
 9. De limitibus seu territorio Camerae Mexicanae.
 10. De Episcopatibus Guaxacae, Mechoacan, & Iu-
catan, nec non prouincia Tabasco.
 11. De territorio praefecturae de Guadalaira.
 12. De territorio Camerae de S. Iago de Guatemala.
 13. De prouinciis Honduras, Nicaragua, & Co-
 14. De India Australi. (Starica.
 15. De districtu ac limitibus Audientiae Panamae.
 16. De districtu ac finibus Camerae Sancta Fe de Bo-
gota siue de nouo regno Granatenfi: & de regio-
ne Peruanâ.
 17. De districtu Camerae S. Francisci del Quito.
 18. De prouinciis Popayan, los Quixos, en la Canela,
Pacamoros, & Gualfongo.
 19. De districtu Audientiae de los Reyes.
 20. Recensentur reliqua quae ad hanc Cameram per-
tinent loca.
 21. De districtu Camerae de la Plata siue de los Char-
 22. De districtu praefecturae Chiles. (cas.
 23. De prouinciis Freti Magellanici.
 24. De prouinciis de Rio de la Plata, & Brasilia.
 25. De Prouinciis & regione Brasiliae.
 26. De India occidentali, nempe Insulis aromatiferis,
Philippinis, Chinaram tractu, Iapan, & los Le-
quios.
 27. De noua Guinea, Insulis Salomonis, & de Ladro-
nes, quibus India occidentalis terminatur.
 28. De supremo Indiarum concilio, & Spirituali Ec-
clesiarum in his locis regimine, sub auspiciis Regis
catholici.
 29. Adhuc de spirituali regimine, bonis defuncto-
rum, matrimonii & S. Inquisitionis officio.
 30. De forma imperii qua uti solet supremum Indiae
concilium, deq. Camerarum fundatione, & regis
istorum tractuum cancellariis.
 1. De negotiis quae à supremo concilio ex consensu Re-
gis pertractantur.
 32. Reliqua ad Indiarum regimen pertinentia. Sub-
iungitur Catalogus Praesidum, Consiliariorum,
Secretariorum, & Fiscalium supremi Indiarum
consilii &c.
- Tabulae necessariae passim intersertae sunt.
Quod attinet aliorum descriptiones Indiae Oc-
cidentalis, continentur hîc,
1. Narratio Nauigationis institutae mandato Regis
Hisp. an. 1618. à duabus Carauallis, quae soluentes
portu Lisbonensi, versus Australes mundi par-
tes ad lustrandum Fretum le Maire, profectae
sunt, ductu D. Iuan de More capitanei &c.
 2. Breuis Narratio omnium per Fretu Magellani-
cum institutarum nauigationum.
 1. Ferdinandi Magellani. an. 1519.
 2. Nauiu Episcopi Placentiae D. Gutieres Caruaial.
 3. Iussu M. Garciae Mendoza, soluentibus è Chili
nauibus.
 4. Classis D. Frey Garciae & Iofre de Loyasa. 1525.
 5. Francisci Draci. 1572.
 6. Petri Sarmiento, è Lima. 1579.
 7. Thomae Candisch. 1587.
 8. Eiusdem Candisci. 1591.
 9. Iacobi Mahu & Simonis de Cordes, Rotteroda-
mo soluentium. 1598. (dem 1598.
 10. Oliuarii de Noort, à Belgio soluentis. an. eo-
 3. Catalogus vocabulorum aliquot, quibus uteban-
tur incolae Insularum Salamonis.
 4. Descriptio Indiae Occidentalis Petri Ordonnez de
1. De Insulis Canariis &c. (Ceuallos.
 2. De Prouinciis S. Martae, nouo regno Granatenfi,
praefectura Popayan, territorio del Quito &
eius episcopatibus.
 3. De episcopatibus & prouinciis Limae, Cuzco,
Charcas, aliisq. Peruuiae prouinciis.
 4. De itinere in Cubam & alios tractus.
 5. De Peruuiae regno Chili & aliis prouinciis.
 6. De regimine Indiarum in genere.
 7. De Episcopatibus, & negotiis politiam concer-
nentibus.
 8. De amplitudine & opibus nouae Hispaniae, &
successu Christianismi.
 5. Descriptio succincta Americae è Tab. Geographicis
P. Bertii: qua continentur:
 1. Descriptio Terrae Nouae.
 2. Descriptio Tercere.
 3. Descriptio Iucatanæ.
 4. Descriptio Cubae & Jamaicae.
 5. Descriptio Hispaniolae.
 6. Descriptio Nouae Hispaniae.
 7. Descriptio Americae Australis.
 8. Descriptio Peruuiae.
 9. Descriptio Argenti-fodinarum Potosi.
 10. Descriptio regni Chili.
 11. Descriptio Brasiliae.
- Sequuntur nunc Paralipomena Americae, cum
Figuris hinc inde conuenienter dispositis.
- XIII. 1. Exacta & accurata descriptio Terræ
recens repertae seu Nouae Angliæ.
1. De eius situ, fertilitate, portibus, fructibus, a-
nimalibusq.
 2. De suppellectili incolarum, & de Sirenibus.
 3. De incolis huius insulae quædam memorabilia, &
quomodo Angli domicilium in ea fixerint.
 4. De religione ac ritibus in nouâ Angliâ.
 2. Amplior descriptio Virginiae.
 1. De natura & conditione, fluminibus & incolis
huius regionis.
 2. De ar-

ELENCHVS PARTIVM ET CAPITVM.

2. De arboribus, fructibus, radicibus, animantibus variis.
3. De incolarum agricultura.
4. De Indigenis Virginiae & eorum moribus.
5. De Religione Incolarum.
6. De politia eorundem.
7. De captiuitate & liberatione Ducis Schmidii: necnon de Barbarorum triumpho, & incantationibus.
8. De praelio nauali an. 1620. ad littus Virginiae, inter una Anglicana & duas Hispanicas naues.
9. De magna clade, quam Angli an. 1622. in Virginia acceperunt.
10. Quo loco res Anglorum nunc sint in Virginia, quibus commoditatibus fruuntur, quæq. recens illic inuenerint.
3. De Bermuda seu Summeri Insulâ.
 1. De eius situ, natura & temperie.
 2. De diuersis creaturis & commoditatibus.
 3. Quomodo Angli in hac Insula usq. ad annum 1622. fœtificarint.
4. De Brasilia.
 1. De diuersis moribus & ritibus Brasiliensium.
 2. De Festis ipsorum, quando captiuos necant, aut Nobiles creant.
 3. De varietate Linguar. & populorum in Brasilia. Item de Regionis natura & conditione.
 4. Quomodo Parketus Anglorum Dux S. Vincent & Portu bellu aggressus sit, & occuparit.
5. De Guaiana.
 1. De miseranda cæde 77. Anglorum apud Insula S. Luciae cum in Guaianam tenderent, & de mirabili nauigatione reliquorum.
 2. Quomodo Harcurtius in Guaianam nauigauerit, & de variis illius regionis prouinciis & fluminibus.
 3. De politiâ, anni tempestatibus, & religione incolarum, item de natura regionis & animalium.
 4. De Plantis medicinalibus, & de Gigantibus latas aures habentibus.
 5. Descriptio fluuii Amazonum explorati per Wilh. Davies, Anglum.
6. De Terrâ Australi incognitâ.
 1. De regionis magnitudine, incolarum moribus, gestibus, ingenio, proprietatibus & armis: necnon de regionis fertilitate.
 2. Sinus, Portus, Insulae &c. huius regionis.
 3. Sylloge quarundam rerum memorabilium.
 4. Quid Ioannes de Onate in noua Mexico explorauerit.
7. Expugnationis urbis S. Saluatoris & finis omnium sanctorum, an. 1624. ab Hollandis factæ, descriptio: Item quomodo Hispani urbe et sinu illo rursus potiti sint. Cum Appendice.
8. De amplâ regione Cibolâ, in Septentrionali parte Americae quæ ab Hispanis Noua Granada appellatur.
9. De regione Noui Mexici, in eadem Americae parte.
10. Ephemeris, qua historia et res gestæ classis Nassouicae, quæ sub Archithalaffo Iacobo Eremita, totum terrarum orbem, annis 1623, 1624, 1625, 1626. circumnauigauit, per singulos dies describuntur.
11. De Prouincia Cinaloa, in India Boreali, quam Nunnez de Gusman primus detexit. Et nauigatio Franciscide Vlloa in has regiones Americae Septentrionalis.
12. Descriptio urbis Mexico & Nouæ Hispaniæ. Item, Mira narratio de antiquis Indis in Iucatan. Nec no de admirandis quibusdam creaturis et aliis rebus in Guatimala. alijsq. locis Americae.
13. De nouis itineribus aliquot Anglorum in regnum Guaianæ, ex relatione Iohannis Schmid Angli. an. 1605. et 1628. Item Colonia Anglorum in insula S. Christophori, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, et 1629.
14. Vera & accurata narratio, quo pacto prædiues classis argentea ex noua Hispania in Matanza portu insulæ Cubæ, à nauibus societatis Americanæ, quæ est in fœderatis prouinciis Belgicæ, intercepta & occupata fuerit an. 1628. Duce Petro Heinio &c. Cum Catalogo Mercium huic classi ereptarum et in Belgium aduectarum.
15. De captâ Olinda seu Phernambuco, vrbe Brasiliæ, qua classis Americanæ Societatis in fœderatis Belgii prouinciis, an. 1630. occupauit. Duce Henr. Cornelio Lonckio &c. Subnectuntur Articuli Transactionis initice inter modo nominatu Henr. Lonckium supremum classis præfectum, & Theodorum à VVartenburg, Tribunum militum, necnon sanctioris consilii Assessores, Americanæ Societati in fœderatis Belgii prouinciis merentes, in sinu ad Phernambucum tunc versantes, ab una parte: & Antonium de Lima, præfectum Castellî S. Georgii, nomine Regis Hispaniarum, ab altera parte. Item, Catalogus eorum, quæ in vrbe & munimentis ad Olindam, ut & in Castello S. Georgii, & Castello ad mare sito, reperta sunt. Pleraq. cum Figuris Tabulisq. ærieleganter incisis, & idoneis locis passim interfertis, sufficienter exornata.

F I N I S.

J
De Bry
Gv
Elen
1634
3

